

Asutawa Kogu

5. istungjärk. **Protokoll nr. 168 (14)**

1920. a.

**Asutawa Kogu koosolek 11. detsembril
1920. a. kell 4 p. l. Toompea lossi
Walges saalis.**

Kokku on tulnud 96 Asutawa Kogu liiget.

Walitsuse lauas: peaminister **A. Piip**, kaubandus-tööstusminister **J. Kukk**.

P ä e w a k o r d:

1. Asutawa Kogu nime peale antawate palwete läbiwaatamise komisjoni ettepanekud:

a) a r m u a n d a:

- 1) Amilde Martini t. Fried'ile.
- 2) Pawel Gawrili p. Gawrilow'ile.

b) k a r i s t u s t k e r g e n d a d a:

- 1) Madis Jaani p. Alew'ile.
- 2) Heinrich Tõnu p. Ennus'ile.
- 3) Emil Karli p. Milton'ile.
- 4) Aleksander Konstantini p. Welsker'ile.
- 5) Bernhard Gustawi p. Pütsepp'ale.
- 6) Jaan Peetri p. Poiss'ile.
- 7) Gustaw Augusti p. Treier'ile.
- 8) Miina Gustawi t. Uuk'ile.
- 9) Robert Mihkli p. Lallo'le.
- 10) Richard Aleksandri p. Treier'ile.
- 11) August Jüri p. Mesi'ile.
- 12) Mihail Wassili p. Bubnow'ile.
- 13) Willem Joosepi p. Uiibo'le.
- 14) Karl Juhani p. Warju'le.
- 15) Iwan Pauli p. Ruutin'ile.
- 16) Wassili Kaaberman'ile.
- 17) Mihail Jemeljani p. Smirnow'ile.
- 18) August Jaani p. Iwask'ile.
- 19) Aleksander Jaani p. Walter'ile.
- 20) Johannes Reinu p. Saarman'ile.
- 21) Akulina Maksimi t. Gawrilowa'le.

2. Seadus Wabariigi Walitsuse ja Riigikohtu liikmete palga kohta — III lugemisel.

3. Seadus Riigikogu liikmete tasu ja sõidurahade kohta — III lugemisel.

4. Seaduseelnõu Riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwaalgatamisõiguse seaduse § 83., linnawolikogude walimise seaduse § 28.⁴ ja maakonnanõukogude walimise seaduse § 62. muutmise kohta — III lugemisel.

5. Seadus Eesti ja Läti wahelise konwentsiooni kinnitamise kohta — III lugemisel.

Koosolekut juhatab abiesimees **J. Seljamaa**.

Sekretääri kohal abisekretäär **H. Raudsepp**.

Koosolek algab kell 5 p. l.

1. Päewakorra Juhataja J. Seljamaa: Awan Asutawa

Kogu koosoleku. Teatan, et päewakorra täiendamiseks on juhatus poolt ette pandud kaks punkti: 1) Riigikohtu liikme täiendaw walimine ja 2) riigikontrolli liikme täiendaw walimine. Juhatus paneb ette need kaks päewakorra-punkti wõtta esimestena päewakorda, Asutawa Kogu nime peale antawate palwete küsimuste läbiwaatamiste järele. (Hääletatakse.) Nähtawana murega on päewakord täiendatud kujul wastu wõetud. Enne päewakorra asumist on erakorraliseks teadaandmiseks sõna peaministril härra Piip'il.

2. Wabariigi Walitsuse ettepanek Peaminister A. Piip: Austatud rahwasitajad! Wabariigi

Walitsuse nimel on mul kurb au osaks saanud Asutawale Kogule teatada, et on leidnud kinnitust aimdused, et Eesti maanõukogu liige, ülenemaalise asutawa kogu liige Eestimaa poolt, päästekomitee liige, ajutise walitsuse liige, kohtuministri ning peaministri asetäitja Jüri Wilms, tema kaaslased Arnold Jürgens, Johannes Peistik ja Aleksander Rünk tõesti surma saanud 13. aprillil 1918. a. Nad on Saksa wägede poolt Helsingi ligidal maha lastud. Nende märtrite surmaga on suurenenud see ohwite arw, mida Eesti riigi rajamine on oma poegadelt nõudnud. Nende täis elujõudu kodumaad armastajate noortemeeste elu on üheks pandiks ja nurgakiwiks meie riigi iseseiswusele, meie rahwa wabadusele. Suur on kaotus. Ainuke trööst on, et sel teel me näeme ikka ja ikka kindlamalt, kui kalliks on wabadus meile läinud ja et

meie wandunud oleme ja wannume igauks rahwa wabaduse ja iseseiswuse eest oma elu anda. Trööstiks kadunud omastele jääb, et wiimaks ometi on selgunud, et nende kadunud kallid pojad on märtri surma surnud — kangelastena. Enne surmaleminekut on nad saanud weel sõna anda, et nemad surewad Eesti iseseiswuse ja rahwa wabaduse eest ja et nemad ei ole kedagi wälja andnud. Märtrite austamiseks panen ma ette Asutawale Kogule püsti tõusta. (Asutawa Kogu liikmed tõusewad püsti.) Ühes sellega teeb Wabariigi Walitsus ettepaneku nende märtrite kadumiseloo uurimise, kojutoomise ja matmise kulud riigi kanda wõtta.

Juhataja **J. Seljamaa**: Wabariigi Walitsuse poolt on Asutawale Kogule heakskiitmiseks ette pandud, et Wilmsi ja ta kaaslaste kadumiseloo uurimise, surnukehade kojutoomise ja matmise kulud riigi kanda wõtta. Panen ettepaneku hääletamisele. Siia juurde tähendan, et pärast järgneb üksikasjalise seaduseelnõu wäljatöötamine. (Hääletatakse.) Ettepanek on ühel häälel wastu wõetud.

3. Asutawa Kogu otsused armu anda ja karistust kergendada päewakorras (punkt 1.) tähendatud isikutele.

Asutawa Kogu nimele antawate palwete läbiwaatamise komisjoni aruandja **M. Neps**: 7. oktoobril 1920. a. on 7. jalawäepolgu sõjawäljakohtu poolt Pawel Gawrili p. Gawrilow spekulantidele soola müümise pärast kõigi õiguste kaotamisega 1 a. wangiroodu ja tema naine Akulina Maksimi t. Gawrilowa sama süü pärast kõigi õiguste kaotamisega 1 aastaks kuueks kuuks wangiroodu mõistetud ühes waranduse konfiskeerimisega. Rahwaesitajatele wäljajagatud eelnõu tuleb parandada selles mõttes, et Pawel Gawrilow'i süü ei ole mitte soola müümine üldse, waid ühe puuda soola müümine üle piiri wiimise otstarbel ja 2) „konfiskeeritud warandust tagasi andes“, aga mitte nii, nagu öeldud: „jättes waranduse konfiskeerimata.“ Sellepärast teeb komisjon ettepaneku Pawel Gawrili p. Gawrilow'ile täielikult armu anda, teda wabastades karistusest ja kõigist karistuse tagajärgedest ja Akulina Maksimi t. Gawrilowa'le pealepandud karistust kergendada, määrates 6 kuud wan-

gistust, konfiskeeritud warandust tagasi andes.

Juhataja **J. Seljamaa**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps**: 14. aprillil 1920. a. mõistis sõjawäe ringkonnakohus 3. detsembri 1918. a. ajutise walitsuse määruse ja 25. märtsi 1919. aasta ajutise walitsuse määruse §§ 18, 19 p. 9 põhjal Robert Mihkli p. Lallo kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks wangiroodu. Komisjon waatas asja läbi ja paneb ette Asutawale Kogule Robert Mihkli p. Lallo'le pealepandud karistust kergendada, määrates 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps**: 21. aprillil 1919. a. mõistis 1. jalawäe diwiisi sõjawäljakohus Richard Aleksandri p. Treier'i kõigi õiguste kaotamisega 20 a. sunnitööle. Temale anti süüks, et ta Jõhwi alewis mobiliseeritud mehi awalikule mäsule üles kutsunud. Komisjon waatas asja läbi, ja leidis, et Treier'i süü nii raske karistuse mõttes põhjendamata on ja otustas Asutawale Kogule heakskiitmiseks ette panna Richard Aleksandri p. Treier'ile peale pandud karistust kergendada, määrates 1 aasta 8 kuud wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps**: 11. detsembril 1919. a. mõistis 3. diwiisi tagawarapataljoni sõjawäljakohus August Jüri p. Mesi wäeteenistusest kõrwalehoidmise eest kõigi õiguste kaotamisega 6 aastaks sunnitööle. Komisjon paneb ette August Jüri p. Mesile pealepandud karistust kergendada, määrates 1 aasta wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps**: 7. oktoobril 1919. a. mõistis 3. diwiisi tagawarapataljoni sõjawäekohus Mihail Wassili p. Bubnow'i wäeteenistusest kõrwalehoidmise eest kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks

sunnitöole. Komisjon paneb ette Mihail Wassili p. Bubnow'ile pealepandud karistust kergendada, määrates 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps:** 27. nowembril 1919. a. mõistis 2. diwiisi tagawarapataljoni sõjawäljakohus Willem Joosepi p. Uibo wäeteenistusest kõrwalehoidmise eest kõigi õiguste kaotamisega 6 aastaks sunnitöole. Komisjon paneb ette Willem Joosepi p. Uibo'le pealepandud karistust kergendada, määrates 1 aasta 1 kuu wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps:** 29. mail 1919. a. mõistis 2. diwiisi tagawarapataljoni väljakohus Karl Johani p. Warju omawoliliselt wäeosast lahkumise pärast kõigi õiguste kaotamisega 8 aastaks sunnitöole. Komisjon otsustas Karl Juhani p. Warju'le pealepandud karistust kergendada, määrates 1 aasta 7 kuud wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps:** 9. oktoobril 1919. a. mõistis 2. diwiisi tagawarapataljoni sõjawäljakohus Iwan Pauli p. Ruutin'i 5 aastaks sunnitöole kõigi õiguste kaotamisega. Seda palwet läbi waadates komisjon paneb ette tema karistust kergendada, määrates temale 1 aasta 2 kuud wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps:** 17. juulil 1919. a. mõistis 3. diwiisi tagawarapataljoni sõjawäljakohus Wassili Jaani p. Kaaberman'i 4 aastaks wangirodu sõjawäeteenistusest kõrwalehoidmise pärast. Palwete läbiwaatamise komisjon paneb ette Kaaberman'ile pealepandud karistust kergendada, määrates temale 1 aasta 5 kuud wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps:** 19. weebruaril 1920. a. mõistis 7. jalawäepolgu sõjawäljakohus Mihail Jemeljani p. Smirnow'i kõigi õiguste kaotamisega 5 aastaks sunnitöole wäeosast lahkumise pärast. Palwete läbiwaatamise komisjon teeb ettepaneku tema karistust kergendada, määrates talle 10 kuud wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps:** 13. oktoobril 1920. a. mõistis sõjawäe ringkonnakohus August Jaani p. Iwask'i kõigi õiguste kaotamisega 4 aastaks sunnitöole sõjawäeteenistusest kõrwalehoidmise eest. Komisjon paneb ette tema karistust kergendada, määrates talle 1½ aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **M. Neps:** 21. oktoobril 1920. a. mõistis 5. Rakwere jalawäepolgu sõjawäljakohus Johannes Reinu p. Saarmann'i kõigi õiguste kaotamisega 8 aastaks sunnitöole. Komisjon palwet läbi waadates paneb ette tema karistust kergendada, määrates talle 3 aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Wain:** Amilde Martini t. Fried'i süüdistatakse selles, et tema ühe süüteo uurimise akti on ära häwitunud. Tema on sel ajal olnud 16-aastane ja selle teo peale teda on wiinud täisealine inimene. Kui alaealist on teda kohus karistanud 1 kuu kindluse wangistusega. Enne seda 1½ aastat kantseleis teenides ja pärast kooliõpetajana on Fried oma kohuseid täitsa ausalt täitnud, selle palwekirja juures on tõendawad dokumendid olemas. Seda silmas pidades leiab komisjon wõimaliku olewat Asutawale Kogule ette panna Amilde Martini t.

Fried'ile täielikult armu anda, silmas pidades seda, et tema karistuse päewadest maha arwata tuleb 8 päewa, kus ta enne kohtuotsust on kinni istunud.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Wain:** Aleksander Jaani poeg Walter on sõjawäe ringkonnakohtu poolt karistatud 6 a. sunnitööga kõigi õiguste kaotamisega, selle eest, et ta enne on sõjawäest ära jooksnud, siis olla süüdistataw sõjawäkke tagasi saadetud, kuna ta sealt jälle olla ära jooksnud. Walter pidi ilmuma 13. detsembril 1918. a. kuid ta ilmus alles 31. juulil 1919. a. Seega on ta üle poole aasta hiljaks jäänud, peale selle sai ta haigemajasse paigutatud haiguse pärast, sealt on ta jälle ära põgenenud. Selle süüteo eest on ta 6 aastaks sunnitööle mõistetud. Komisjon seda asja läbi waadates ja wõrreldes teiste sõjawäejooksikute karistusega, arwas wõimalikuks tema karistust kergendada, määrates teda 3 aastaks wangiroodu.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Temant:** Sõjawäe ringkonnakohus mõistis 27. juulil 1920. a. Madis Jaani p. Alew'i 4 aastaks sunnitööle selle eest, et ta 5. augustil 1919. a. sõjawäeteenistusest eemale hoidis. Komisjon pañeb ette temale pealepandud karistust kergendada, määrates talle 9 kuud wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Temant:** 29. juulil 1920. a. mõistis sõjawäe ringkonnakohus Heinrich Tõnu p. Ennus'i 4 aastaks sunnitööle kõigi õiguste kaotamisega sellepärast, et ta 5. nowembril 1919. a.—18. jaanuarini 1920. a. sõjawäeteenistusest eemale hoidis. Peale selle on ta karistatud 6 kodujänese warguse pärast. Neid kahte süüdistust kokku wõttes leiab komisjon wõimaliku olewat tema karistust kergendada, määrates temale 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Temant:** 24. juulil 1920. a. mõisteti sõjawäe ringkonnakohtu poolt Emil Karli p. Milton kõigi õiguste kaotamisega 8 aastaks sunnitööle, selle eest, et ta 3 korda, igakord lühikene aeg, sõjawäeteenistusest ära olnud, seletades seda perekondlikkude oludega. Komisjon teeb ettepaneku Milton'ile pealepandud karistust kergendada, määrates 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Temant:** 14. juulil 1920. a. mõisteti 1-se diwiisi sõjawäljakohtu poolt Miina Gustawi t. Uuk 3 aastaks wangiroodu. Tema süü seisis selles, et ta riigiwastase sisuga kommunistlikke lendehti wastu wõttis ja nende lehtede laialilaotajaid mitte üles ei andnud. Komisjon leidis wõimaliku olewat seda karistust kergendada, määrates 5 kuud wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Temant:** 5. webruaril 1920. a. mõisteti sõjawäe ringkonnakohtu poolt Aleksander Konstantini poeg Welsker kõigi õiguste kaotamisega 10 aastaks sunnitööle, missugune karistus sõjawägede ülemjuhataja poolt kohtu ettepanekul kergendatud sai, nimelt 4 aastat wangistust. Welsker oli nimelt juulikuul 1919. aastal Tartus wastuhakkamisest osa wõtnud. Komisjon leidis wõimaliku olewat seda karistust weelgi kergendada, määrates Welsker'ile 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa:** (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Temant:** Samal ajal ja sama süü pärast mõisteti sõjawäe ringkonnakohtu poolt Bernhard Gustawi poeg Pütsepp 15 aastaks sunnitööle, missugune otsus sõjawägede ülemjuhataja poolt ker-

gendati, määrates 6 aastat sunnitööd. Komisjon leiab võimaliku olewat tema karistust weelgi kergendada, määrates 3 aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Temant**: Samal ajal ja sama süü pärast mõisteti sõjawäe ringkonnakohtu poolt Jaan Peetri p. Poiss kõigi õiguste kaotamisega eluksajaks sunnitööle, missugune karistus sõjawäe ülemjuhataja poolt 10 a. sunnitööks ümber muudeti. Komisjon leidis võimaliku olewat seda karistust kergendada, määrates Poiss'ile 2½ aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja **J. Temant**: Samal ajal ja sama süü pärast mõisteti sõjawäe ringkonnakohtu poolt Gustaw Augusti p. Treier kõigi õiguste kaotamisega 15 aastaks sunnitööle. Ka see karistus sai ülemjuhataja poolt kergendatud, määrates 6 aastat sunnitööd. Komisjon paneb ette karistust weelgi kergendada, määrates 2 aastat wangistust.

Juhataja **J. Seljamaa**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

4. Riigikohtu liikme walimine. Riigikohtu esimehe poolt on ettepanek tehtud Riigikohtu liikmeks härra Peeter Kann walida.

(Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on härra Peeter Kann Riigikohtu liikmeks walitud.

5. Riigikontrollnõukogu liikme walimine. Järgmine päewakorrapunkt on riigikontrollnõukogu täiendaw walimine. Riigikontrollnõukogu liikme asetäitja poolt on ettepanek tehtud kontrollnõukogusse härra Hans Ahwen walida. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on härra Hans Ahwen kontrollnõukogu liikmeks walitud.

6. Seadus Wabariigi Walitsuse ja Riigikohtu liikmete palga kohta — III lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **K. Wirma** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega seaduse pealkiri ja §§ 1—3.

Seadus Wabariigi Walitsuse ja Riigikohtu liikmete palga kohta.

§ 1. Wabariigi Walitsuse liikmete ja riigikontrollööri põhipalgaks määratakse kümmetuhat (10.000) marka kuus, Riigikohtu liikmete põhipalgaks kaheksatuhat (8.000) marka kuus.

§ 2. Elukalliduse lisapalka määratakse § 1-ses tähendatud palgasaaajatele riigiteenijatega ühesugustel alustel.

§ 3. Käesolewa seadusega kaotab 21. oktoobri 1919. a. Riigikohtu seaduse („Riigi Teataja“ nr. 82/83 — 1919. a.) § 5 oma maksuse.

Sel seadusel on edasilükkamatuse iseloom.

Juhataja **J. Seljamaa**: Pärast kolmandat lugemist panen terve seaduse weel kord lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Lõpuhääletamisel on terve seadus nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **K. Wirma**: Teen ettepaneku seadus maksma panna ilma redaktsiooni komisjoni kätte andmata.

Juhataja **J. Seljamaa**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

7. Seadus Riigikogu liikmete tasu ja sõiduraha kohta — II lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **K. Wirma** kannab ette ja nähtawa enamusega wõetakse wastu seaduse pealkiri.

Seadus Riigikogu liikmete tasu- ja sõiduraha kohta.

Aruandja **K. Wirma** (loeb): § 1. Riigikogu liige saab kuutasu poole (½) osa suuruses Riigikohtu liikmete palgamäärast ühes elukalliduse lisadega.

A. Birk (rhw.): Eesti rahwaerakonna nimel kordan ma ettepanekut, mida rahwaerakond II lugemisel § 1. kohta tegi. Põhjendused on samad, mis eilegi, II lugemisel.

„§ 1. Riigikogu liige saab päewaraha ühe kolmekümnendiku ($\frac{1}{30}$) osa suuruses Riigikohtu liikmete kuu palgamäärast ühes elukalliduse lisadega iga päewa pealt, mis Riigikogu istungjärgu hulka loetakse.“

A. Schulbách (töer.): Kordan ettepanekut, mille tegin II lugemisel: „Riigikogu liige saab põhipalka 3.000 marka kuus ja elukalliduse lisapalka riigiteenijatega ühesugustel alustel.“

Juhataja J. Seljamaa: § 1. kohta on tulnud kolm ettepanekut: 1) rhs. Birk'i poolt, 2) rhs. Schulbach'i poolt, 3) komisjoni ettepanek. Panen nad sissetuleku järjekorras paralleel-hääletamisele. Soovitakse ettepanekute ettekandmist? (H ü ü e: J a h!)

1) Akl. Birk'i ettepanek: „§ 1. Riigikogu liige saab päewaraha ühe kolmekümnendiku ($\frac{1}{30}$) osa suuruses Riigikohtu liikmete kuu palgamäärast ühes elukalliduslisaga iga päewa pealt, mis Riigikogu istungjärgu hulka loetakse.“

2) Akl. Schulbach'i ettepanek: „§ 1. Riigikogu liige saab põhipalka 3.000 mk. kuus ja elukalliduse lisapalka riigiteenijatega ühesugustel alustel.“

3) Komisjoni ettepanek: „Riigikogu liige saab kuutasu poole ($\frac{1}{2}$) osa suuruses Riigikohtu liikmete palgamäärast ühes elukalliduse lisadega.“

Panen ettepanekud paralleel-hääletamisele. (H ä ä l e t a t a k s e.) Hääletamise tagajärjed on järgmised: Ükski ettepanek ei ole saanud absoluutset enamust. Komisjoni ettepanek sai 35 häält poolt, rhs. Birk'i ettepanek sai 23 häält poolt, rhs. Schulbach'i ettepanek sai 16 häält poolt. Panen ettepanekud uuesti hääletamisele poolt ja vastu kodukorra põhjal, selles järjekorras, kuidas nad hääli saanud. Esimesena panen hääletamisele komisjoni ettepaneku. (H ä ä l e t a t a k s e.) Komisjoni ettepaneku poolt on 36 häält, vastu — 37. Akl. Birk'i ettepaneku poolt on 25 häält, vastu — 36. Akl. Schulbach'i ettepaneku poolt on 15 häält, vastu — 46. Seega ei ole ükski ettepanek vastu wõetud. Kodukorra järele, kui teistkordsel hääletamisel ükski ettepanek absoluutset häälteenamust ei ole saanud, tulewad need järgmisel koosolekul uuesti hääletamisele.

Aruandja K. Wirma: Seda tähele pannes, et seaduseelnõu esimese paragrahwi väljajäämisega ei saa täita põhiseaduses ettenähtud tingimisi, oleks ilma-

aegne seda seaduseelnõu edasi lugeda. Teen ettepaneku seadus päewakorrast ära wõtta.

Juhataja J. Seljamaa: Aruandja on ettepaneku teinud eelnõu päewakorrast ära wõtta. Annan ettepaneku kohta kahele sõna poolt, kahele wastu.

A. Anderkopp (töer.): Kodukord kõneleb, et praegu tagasilükatud ettepanekud peawad hääletamisele tulema järgmisel koosolekul. Et seal küsimus otsustatud peab saama. olgu üht wõi teist wiisi, siis on loomulik, et seal ühes sellega ka teised käesolewa eelnõu paragrahwid arutamisele tulewad, sellepärast on tarwilik teiste paragrahwide lugemisel praegu edasi minna, sest wastasel juhtumisel ei ole wõimalik Asutawal Kogul oma seisukohta nende teiste paragrahwide kohta wõtta järgmisel koosolekul, mis praegu komisjoni aruandja ettepanekul arutamisel ära jääksid. Seega lükkaksime meie arutamise asjata üheks päewaks edasi, mis soowitaw ei ole.

Juhataja J. Seljamaa: Sõna on rahwaesitajal Wirma'l.

K. Wirma (sd.): Mina arwan, et kui see küsimus, mis selle seaduse ära määrab, hääletamisele tuleb, wõib siis ka järgmine osa sellest seadusest samal ajal hääletamisele tulla. Mina arwan, oleks praegu palju õigem anda see seadus komisjoni kätte, see oleks wahest palju mõistlikum.

Juhataja J. Seljamaa: Rhs. Wirma on ettepaneku teinud seda seadust päewakorrast ära wõtta. Ma panen ettepaneku hääletamisele. (H ä ä l e t a t a k s e.) Rhs. Wirma ettepanek on 44 häälega poolt ja 12 vastu wastu wõetud.

8. Seadus Riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwa algatamise õiguse seaduse § 83., linnawolikogude walimise seaduse § 28⁴. ja maakommanõukogude walimise seaduse § 62. muutmise kohta — III lugemisel.

Põhiseaduse komisjoni aruandja **A. Anderkopp** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse vastu nähtawa enamusega seaduse pealkiri ja tekst.

Seadus Riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwa algatamise õiguse seaduse § 83., linnawolikogude

walimise seaduse § 28^a. ja maakonnanõukogude walimise seaduse § 62. muutmise kohta.

Riigikogu walimise, rahwahääletamise ja rahwa algamise õiguse seaduse („Riigi Teataja“ nr. 105/106 — 1920. a.) § 83., linnawolikogude walimise seaduse („Riigi Teataja“ nr. 147/148 — 1920. a.) § 28^a. ja maakonnanõukogude walimise seaduse („Riigi Teataja“ nr. 147/148 — 1920. a.) § 62. esimeses reas lugeda sõnade „nimekirjade ühendusele“ asemele „ühenduse nimekirjale“.

Juhataja J. Seljamaa: Pärast III lugemist panen terve seaduse lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Seadus on nähtawa enamusega III lugemisel Asutawa Kogu poolt wastu wõetud.

Aruandja A. Anderkopp: Teen ettepaneku tunnistada, et sel seadusel on edasilükkamatuse iseloom.

Juhataja J. Seljamaa: Aruandja on ettepaneku teinud, et sel seadusel oleks edasilükkamatuse iseloom. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Aruandja A. Anderkopp: Teen ettepaneku seadus maksma panna ilma redaktsiooni komisjoni andmata.

Juhataja J. Seljamaa: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

9. Seadus Eesti ja Läti wahelise konwentsiooni kinnitamise kohta — III lugemisel. Wäliskomisjoni aruandja **A. Anderkopp** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega seaduse pealkiri ja §§ 1—2.

Seadus Eesti ja Läti wahelise konwentsiooni kinnitamise kohta.

§ 1. Konwentsioon Eesti ja Läti riigi piiri kindlaksmääramise kohta nimetatud wabariikide wahel, ühe lepinguosalise riigi kodanikkude õiguste kohta teise riigi territooriumile ja piirjoonest läbilõigatud liikumata waranduste saatuse

kohta, mille algkiri mõlema riigi wolnikkude poolt Riias oktoobrikuu üheksateistkümnendal päewal aastal ükstuhat üheksasada kakskümmend alla kirjutatud, tunnistatakse kinnitatuks (ratifitseerituks) järgmiste muudatustega:

a) § IV. Для перехода через границу устанавливаются таможенные и переходные пункты. Установление сих пунктов предоставляется особой комиссии, указанной в примечании к статье V сей конвенции.

b) lisa (приписка) § 24. juurde jääb ära. Konwentsioon awaldatakse alljärgnewalt ühes selle seadusega.

§ 2. See seadus astub jõusse tema wastuwõtmisega.

Sel seadusel on edasilükkamatuse iseloom.

Juhataja J. Seljamaa: Pärast III lugemist tuleb seadus lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) Seadus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja A. Anderkopp: Teen ettepaneku käesolew seadus maksma panna ilma redaktsiooni komisjoni andmata.

Juhataja J. Seljamaa: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

10. Järgmise koosoleku aja määramine. Tänane päewakord on läbi, kas tehakse ettepanekuid järgmise koosoleku aja kohta?

A. Anderkopp (töer.): Teen ettepaneku järgmine Asutawa Kogu koosolek määrata täna poole tunni pärast.

H. Kruus (is.): Teen ettepaneku järgmine koosolek määrata tulewal teisipäewal. (Wahelhüüe keskelt: Koosoleku määramine jätta juhatuses hooleks.)

Juhataja J. Seljamaa: Sisse on tulnud kolm paralleel-ettepanekut: 1) koosolek määrata ½ tunni pärast, 2) koosolek määrata tulewal teisipäewal ja 3) koosoleku määramine jätta juhatuses hooleks. Panen kõik need paralleel-ettepanekud hääletamisele. (Hääletatakse.) Rhs. Anderkopp'i ettepanek on saanud poolt 41 häält, rhs. Kruus'i ettepa-

nek — 14 ja viimane ettepanek — 16 häält poolt. Seega ei ole ükski ettepanek absoluutset enamust saanud. (Üldine n a e r.) Nüüd tulewad kõik ettepanekud poolt ja vastu hääletamisele. Esimesena tuleb hääletamisele rahwasaadik Anderkopp'i ettepanek, koosolek $\frac{1}{2}$ tunni pärast pidada. (H ä ä l e t a t a k s e.) R a h -

waesitaja Anderkopp'i ettepanek on absoluutse enamusega vastu wõetud. Seega langewad teised ettepanekud ära.

Lõpetan Asutawa Kogu koosoleku. Järgmine koosolek on $\frac{1}{2}$ tunni pärast.

Koosolek lõpeb kell 5.50 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Asutawa Kogu abiesimees **J. Seljamaa.**

Abisekretäär **H. Raudsepp.**